

1. INLEDNING

I en notis publicerad i *Filosofisk tidskrift*, nr 2/07 framför Ingvar Johansson några kritiska synpunkter på ett par av de idéer jag försvarar i min artikel ”Infinite Regress – Virtue or Vice?” (Maurin, 2007). I föreliggande text ämnar jag dels kommentera dessa synpunkter, dels ta tillfället i akt att (än en gång) utveckla mina ursprungliga resonemang.¹

Regressargument kan karakteriseras som en speciell sorts *reductio ad absurdum*. De är argument ämnade att visa att: (i) givet att vi accepterar en viss (inte nödvändigtvis filosofisk) position, måste vi även acceptera existensen av en oändlig regress;² (ii) denna regress är ”ond”, dvs. den är på ett eller annat sätt oacceptabel, samt; (iii) någon del av den position ur vilken regressen genererats måste därför förkastas. Regressargument är vanligt förekommande i filosofiska diskussioner av i övrigt mycket varierande slag men är lite diskuterade i litteraturen. Möjligen som en följd av detta lämnar deras applikation i det enskilda fallet ofta en hel del i övrigt att önska.

Regressargument besvaras normalt av förespråkare för den angripna positionen på ett av två sätt.³ Antingen medger man att *om* den regress som positionen ger upphov till verkligen hade uppvisat de ”onda” karak-

¹Jag vill tacka Johan Brännmark för hans (som vanligt) ovärderliga kommentarer. Tack också alla medverkande på ”lilla seminariet” (Nils-Eric Sahlin, Johannes Persson, Robin Stenwall, Martin Jönsson, Tobias Hansson och Niklas Vareman) för livlig diskussion och många bra och inspirerande förslag.

²Enkelt uttryckt innebär detta att man visar att positionen ifråga innehåller åtminstone ett påstående (normalt ett rekursivt universellt påstående) som tillsammans med något (”självklart” sant) påstående ger upphov till ”produktion” *ad infinitum*. Ett exempel skulle kunna vara om positionen ifråga innehåller påståendet ”Allt som existerar har en orsak (som existerar)”; ett påstående som ju, tillsammans med det (låt oss anta, sanna) påståendet ”*a* existerar”, skulle ge upphov till en oändlig regress.

³Jag bortser här från den respons enligt vilken kritiken är missriktad helt enkelt därför att den kritiserade positionen, korrekt förstådd, är sådan att det *inte går* att generera en oändlig regress ur densamma. Även denna sorts respons är mycket vanligt förekommande, men ointressant i det här sammanhanget.

tärsdrag som den enligt argumentet sägs uppvisa, så hade detta mycket riktigt utgjort ett skäl att förkasta positionen ifråga. Men, påstår man vidare, regressen ifråga *saknar* de facto just denna karaktär. Alternativt så hävdar man att regressen ifråga inte är ond, därför att för att vara en ”ond” regress måste en regress uppvisa karaktärsdrag av en helt annan art än den som förutsätts av kritikern. Man medger med andra ord att regressen ifråga faktiskt uppvisar de karaktärsdrag som den anklagas för att uppvisa, men man förnekar att detta skulle göra regressen ifråga (och därmed också den position ur vilken den genererats) oacceptabel. För att man ska kunna förhålla sig till meningsutbyten av denna typ är det naturligtvis mycket viktigt att man har klart för sig vad som kan tänkas göra en regress acceptabel respektive oacceptabel. Så länge man erkänner att det finns *både* acceptabla (”goda”) och oacceptabla (”onda”) regresser räcker det med andra ord aldrig att visa att en regress kan genereras ur en viss position för att detta ska kunna räknas till positionens nackdel. Förbluffande lite är dock skrivet på detta tema, och det lilla som *är* skrivet uppvisar en förvånande låg grad av sammanstämmighet.⁴

I den av Johansson kritiserade artikeln argumenterar jag för uppfattningen att oavsett i vilken (filosofisk eller annan) kontext som en regress genereras kan vi skilja onda från goda regresser med ett och samma relativt enkla kriterium. Detta kriterium refererar till den (för den ursprungliga frågeställningen relevanta) relation i vilken regressens olika ”steg” står till varandra.⁵

En teori kan betraktas som en lösning på ett specifikt ”förklaringsuppdrag”. Detta förklaringsuppdrag kan se mycket olika ut beroende på i vilken filosofisk kontext vi befinner oss; det kan handla om att förklara sanningen eller att analysera meningen (eller båda) hos en viss proposition, det kan röra rättfärdigandet av en viss trosföreställning, det kan handla om att ge en (ontologisk eller annan) grund för existensen av ett visst fenomen, och så vidare. En regress är någonting som uppkommer när vi formulerar en teori, och är därmed också någonting nära förbundet till den förklaring teorin ifråga är tänkt att utgöra. Så innebär t.ex. varje nytt steg i en kausal regress att något postuleras som fungerar som orsak till, och därmed en ”förklaring” av, föregående steg i regressen, samtidigt som samma postulat, i sin tur, nu också utgör ett nygammalt ”problem”, ett problem som kräver en lösning i regressens nästa steg, etcetera, *ad infinitum*. En ond regress kan nu skiljas från en god enligt

⁴Av det lilla som *har* skrivits på ämnet kan jag rekommendera följande texter för den som är intresserad av att fördjupa sig i ämnet infinita regresser: Day, 1987; Gratton, 1997; Johnstone, 1996; Nolan, 2001; Sanford, 1984.

⁵Jag kan av utrymmesskäl inte upprepa vägen fram till denna slutsats här, utan får hänvisa till den ursprungliga artikeln.

följande: Om varje svar (lösning, förklaring) som förekommer i regressen, beror för sin giltighet (som svar) på svaret på den fråga (det problem, det fenomen) den, i enlighet med regressmekanismens logik, i sin tur ger upphov till, är regressen ond. Om däremot regressen snarare kan betraktas som en konsekvens av ett redan givet (och fullständigt) svar, är den god. Enkelt uttryckt innebär alltså det att säga att en viss regress är ond, att det ”svar” den position ur vilken regressen genereras ger anspråk på att vara, är ofullständigt i det att det ger upphov till ständigt nya frågor, frågor som, i sin tur, måste besvaras (etcetera, *ad infinitum*) för att det ursprungliga svaret också ska konstituera ett reellt svar på den ursprungliga frågan. Goda regresser förhindrar inte på detta sätt den position ur vilken de genereras från att slutföra sitt förklaringsuppdrag, även om de tvingar positionen att göra detta med (stor) redundans.

Tesen är att onda och goda regresser kan skiljas åt med avseende på detta kriterium *oavsett* i vilken kontext regressen ifråga genererats. Det vill säga, oavsett om regressen genererats i en kunskapsteoretisk, ontologisk, språklig eller rent formell kontext, kommer frågan om huruvida regressen representerar ett allvarligt problem eller inte i första rummet att avgöras av om den position ur vilken regressen genereras står i ett acceptabelt eller oacceptabelt beroendeförhållande till den genererade regressen.

Observera dock att det faktum att onda regresser kan skiljas från goda med hjälp av detta i grund och botten mycket enkla kriterium, *inte* innebär att frågan om huruvida en specifik regress är acceptabel eller oacceptabel kan avgöras på ett enkelt och okomplicerat sätt. Detta är snarare en mycket komplicerad fråga som endast kan besvaras om vi tar i beaktande en rad omständigheter ”utanför” regressen själv, omständigheter som bland annat inkluderar den filosofiska kontexten liksom, mer specifikt, det teoretiska ramverk i vilket den kritiserade positionen formulerats. Detta är nödvändigt eftersom det är just här vi finner fram till vilken typ av förklaringsuppdrag det är fråga om liksom, mer specifikt, vilka krav som här ställs på ett svar för att det ska kunna sägas konstituera ett reellt och fullödigt svar. Som ett exempel på hur viktigt det är att inte glömma bort denna omständighet kan vi jämföra vilken skillnad faktorer av detta slag gör för vår bedömning av hur acceptabel eller oacceptabel den s.k. likhetsregressen är, dels så som den en gång formulerades av Russell, dels så som den kan genereras ur en modern tropteori. På grund av olikheter i de teoretiska ramverk i vilka de kritiserade positionerna formulerats är, menar jag, den förra regressen av skadlig art, medan den senare är acceptabel (om än inte värd att fira!).

Johansson kritiserar egentligen aldrig min huvudsakliga slutsats. Han går alltså med på att onda regresser bör skiljas från goda medelst ett

universellt kriterium av ovan beskrivna slag (han går åtminstone med på detta "for the sake of the argument"). I stället riktar han in sin kritik på den användning jag gör av ovanstående kriterium när jag kontrasterar den Russellianska likhetsregressen med "samma" regress genererad i en modern tropeoretisk kontext. Johansson menar att: (i) jag har missuppfattat på vilka grunder Russell ställer upp, och därmed lyckas generera sin likhetsregress, samt att; (ii) jag (på grund av föregående missuppfattning) har fel när jag menar att likhetsregressen i sin tropeoretiska dräkt skulle vara av det acceptabla slaget. Den första invändningen tror jag att vi relativt snabbt kan komma till rätta med. Mitt misstag, menar Johansson, är att jag resonerar som om en likhetsregress kan genereras givet endast två "lika" entiteter. Men, påpekar Johansson,⁶

... i sociologi är det en gammal sanning att en grupp på tre personer kan uppvisa beteenden som radikalt avviker från vad som är möjligt i en dyad. Den sanningen har en motsvarighet i ontologin. Om man har enbart två exakt lika troper *a* och *b*, så uppstår ingen ond oändlig regress ... Men det förhåller sig helt annorlunda när man på samma sätt ska förklara likhet mellan exakt tre lika troper *a*, *b* och *c*. (2007, s. 61)

Johansson har naturligtvis rätt, och jag är rädd att jag inte alltid uttrycker mig helt klart på denna punkt i min artikel (men se min 2002, s. 97, där det tydligt framkommer att jag är medveten om kravet på minst tre entiteter). Till mitt (erkänt svaga) försvar kan jag enbart säga att samma sorts oklarhet emellanåt smyger sig in i det sätt varpå Russell själv presenterar sitt regressargument, så jag är åtminstone i gott sällskap! Det är alltså mycket riktigt så att en likhetsregress kan genereras först givet existensen av minst *tre* lika entiteter. Det som skiljer mig och Johansson åt är alltså inte antalet entiteter vi menar krävs för att en likhetsregress ska kunna genereras, utan snarare frågan om vilka eventuella konsekvenser faktum att antalet entiteter är minst tre kan tänkas ha. Om jag förstår Johansson rätt menar han att det ur faktum att det som "ska förklaras" är likheten mellan (minst) tre entiteter *följer* att regressen är ond *oavsett i vilken kontext den genereras*. Jag anser motsatsen. Ett försvar av min åsikt kräver att jag presenterar de i sammanhanget relevanta varianterna på likhetsregresser i viss detalj.

⁶Trots att Johansson här uttryckligen uttalar sig om regressargumentet så som det formulerades av Russell, talar han om likhet som en relation som råder mellan *troper*. Detta är ett utslag för Johanssons åsikt att de två regresserna – den Russellianska och den tropeoretiska – är identiska. Jag invänder mot denna sammansmältning av argumenten nedan.

2. RUSSELLS REGRESS

Då Russell formulerar sitt berömda regressargument riktar han sig explicit mot den position som en gång Berkeley och Hume försvarade i sin polemik mot abstrakta idéer, en position enligt vilken allt som finns är partikulära ting.⁷ Så här beskriver Russell den position han sedan kritiserar:⁸

Enligt detta synsätt definieras den generella termen 'vit' för en specifik person vid en specifik tidpunkt av en vit fläck som han ser eller inbillar sig; en ytterligare fläck kallas vit om den är exakt lik standardfläcken med avseende på färg. För att detta inte ska medföra att vi betraktar färg som en universalie måste vi anta att 'exakt likhet' är en enkel relation som inte, i sin tur, kan analyseras i termer av en viss uppsättning predikat. Eftersom två fläckar kan vara exakt lika i form eller storlek men ändå skilja sig åt med avseende på färg är det inte heller fråga om en allmän likhetsrelation utan någonting mer specifikt, en färglikhetsrelation. För att göra Berkeleys och Humes teori rimlig måste vi alltså anta existensen av en fundamental färglikhetsrelation vilken föreligger mellan två fläckar om vilka vi i allmänhet skulle säga att de har samma färg. (1956, s. 111)

För att göra jämförelsen med motsvarande argument så som det förekommer i den tropteoretiska kontexten så genomskinlig som möjligt väljer jag att något omformulera den position Russells argument riktas mot. I stället för att säga att en färgfläck 'är vit' om den exakt (färg-) liknar en viss standardfläck, samt att två färgfläckar 'båda är vita' om de båda exakt (färg-)liknar samma standardfläck, vill jag formulera teorin enbart i termer av färgfläckar och deras likhet (och alltså bortse från standardfläckar och den eventuella extra komplikation de medför i sammanhanget). Låt oss därför säga att den position som Russells regress-

⁷Första gången Russell formulerar argumentet i text är i artikeln "On the Relation of Universals and Particulars" (1911 [1956]: 109–112); strax därpå utkommer en (något annorlunda formulerad) version av samma argument i den mer populärvetenskapligt skrivna boken *The Problems of Philosophy* (1912 [1986]: 54–55). Huruvida argumentet, så som det formuleras av Russell, verkligen skulle drabba den position som en gång Hume och Berkeley förespråkade är en fråga jag inte kommer att beröra här. Påpekas bör dock att det är en fråga som i princip kan behandlas på precis samma sätt som jag ovan behandlar frågan om huruvida Russells argument verkligen drabbar den sorts nominalism som många moderna tropteoretiker idag förespråkar; genom att vi undersöker mer exakt i vilket teoretiskt ramverk denna position en gång formulerades, samt vilken sorts teoretiskt ramverk som förutsätts för att regressen ifråga ska kunna sägas uppvisa ett oacceptabelt beroendeförhållande mellan sina olika steg.

⁸En indikation på att relationen mellan *denna* position och den position som en gång Berkeley och Hume förespråkade är relativt lös är att Russell inleder sin beskrivning av densamma på följande sätt: "*Without tying ourselves down to their statements, let us see what can be made of this theory*" (1956: 111, min kursiv).

argument riktas mot i stället är sådan att, en viss färgfläck 'är vit' om den är medlem i (ekvivalens-)klassen av exakt (färg-)lika fläckar, samt att två fläckar är 'båda vita' om de är medlemmar av *samma* (ekvivalens-)klass av exakt (färg-) lika fläckar. Vad jag kan se innebär denna modifiering inte att någonting i det här sammanhanget substantiellt förändras (en modern likhetsnominalism av just detta slag försvaras för övrigt av Rodriguez-Pereyra, 2002).

Problemet, menar Russell nu, är att den fundamentala (färg-)likhetsrelation, med vars hjälp man här (bort)förklarar det faktum att två distinkta färgfläckar kan ha *samma* vita färg, tycks dela just den "egenskap" med vithet som den introducerades för att bortförklara: universalitet. Precis som två färgfläckar kan "dela" egenskapen att vara vita kan, tycks det, två (färg-)likhetsrelationer (som råder mellan två par av färgfläckar, låt oss säga) sägas "dela" egenskapen att vara just (färg-)likhetsrelationer. Även *denna* universalitet måste nominalisten bortförklara, och det tycks rimligt att kräva att denna bortförklaring sker precis på samma sätt som i fallet med vithet och att relationerna ifråga därför båda är (färg-)likhetsrelationer på grund av att de exakt (färg-)liknar varandra. Detta leder dock ingenvart, menar Russell:

... vi förklarar likheten mellan två termer genom att säga att den består i den likhet som deras likhet bär till likheten mellan två andra termer, och en sådan regress är uppenbart ond. Därför måste åtminstone likhet betraktas som en universalie och när vi väl har accepterat existensen av en universalie har vi inget skäl att förneka existensen av andra. (Ibid. s. 112)

När Russell, som i citatet ovan, endast konstaterar att den regress han lyckats generera är "ond" (eller till och med *uppenbart* ond), begår han, menar jag, ett mycket vanligt misstag. Så länge onda regresser kan skiljas från goda bör man rimligen kunna kräva av varje regressargument att detta explicit redogör för varför den regress man lyckats generera bör betraktas som ond, snarare än god. Enligt det ovan föreslagna kriteriet är regressen ifråga ond, om den på ett oacceptabelt sätt förhindrar den position ur vilken den genererats att slutföra sitt förklaringsuppdrag. Beväpnade med detta kriterium tror jag att vi relativt snabbt kan konstatera att Russell har rätt i att regressen ifråga är ond, även om vi fortfarande kan betvivla att den är *uppenbart* ond. I en betydligt senare skrift förklarar D. M. Armstrong mer exakt varför:

Vi har gjort oss av med den ursprungliga typen, egenskapen att vara *vit*, men endast till priset av att introducera en annan typ, likhetsrelationen. Varje försök att göra sig av med *denna* typ kräver att vi accepterar existensen av ytterligare en typ, en högre ordningens likhetsrelation (eller möjligen ytterligare instanser av

den ursprungliga relationen). I varje steg kommer därför analysen att involvera en oanalyserad *typ*. (1978, s. 55)

Observera dock, och detta kommer att spela roll för senare resonemang, att en förutsättning för att det faktum att varje nytt steg i regressen involverar en oanalyserad *typ* ska kunna sägas göra regressen oacceptabel är att den kritiserade positionen är en position enligt vilken färgfläckar är vita om och endast om de exakt liknar varandra, samt att det att *vara vit* innebär att *stå i relevanta likhetsförhållanden* till distinkta färgfläckar. Att positionen ser ut på detta sätt är inte (som vi ska få se) en nödvändig förutsättning för att vi ska kunna generera regressen. Det *är* dock en förutsättning för att vi ska kunna döma ut den position ur vilken regressen genererats som oacceptabel.

3. DEN TROPTEORETISKA REGRESSEN

En regress som liknar den Russell diskuterar kan genereras inom ramen för en modern tropeori. Många filosofer, inklusive, antar jag, någon som Ingvar Johansson, skulle till och med hävda att likhetsregressen *som den ursprungligen formulerades av Russell* faktiskt är en tropegress. Att påstå detta är dock olyckligt av flera skäl. Ett sådant skäl är att likhetsrelationens relata i Russells ursprungliga version av argumentet uppenbarligen *inte är troper*. En trop är något enkelt, abstrakt och partikulärt. Det är en kvalitet. En vit färgfläck, å andra sidan, är inte (enbart) en kvalitet av detta slag. Det är oklart exakt vad vi ska kalla en färgfläck, då det inte heller känns helt bekvämt att referera till den som en *konkret* partikulär (Russell själv skulle kanske kalla färgfläcken för ett sinnesdatum). Oavsett hur vi väljer att kategorisera färgfläckar kan vi konstatera att troper och färgfläckar *åtminstone* skiljer sig åt så till vida att, om två troper är exakt lika är de detta *simpliciter*, medan, om två färgfläckar är exakt lika måste de, som Russell också mycket riktigt understryker, vara det i någon aspekt. Vi kan uttrycka detta, som Russell själv gör, genom att säga att de kan vara färg-lika, men form-olika; form-lika, men färg-olika, och så vidare. Varför denna skillnad är viktigt hoppas jag ska framgå strax. Först vill jag dock snabbt presentera även tropegressen och den position ur vilken den här genereras.⁹

⁹Positionen ifråga är såklart tropeorin. Observera dock att denna teori kan formuleras på många olika sätt, och i flera olika teoretiska ramverk. Det är endast *så som den här formuleras* som jag menar mig kunna säga att den likhetsregress som kan genereras ur den är acceptabel. Det finns alltså versioner av tropeorin som, liksom den position som Russells ursprungliga argument var riktat mot, tvingas erkänna existensen av en oacceptabel regress. Jag betraktar detta i sig som ett skäl att formulera tropeorin på det sätt jag gör här. Observera att min genomgång av

Enligt en majoritet av dagens moderna troppteoretiker är troper verklighetens *enda* grundläggande konstituent; troppteorin som den vanligen uttrycks är, med andra ord, en monistisk ontologisk teori. Var och en som önskar förespråka en ontologi av monistiskt slag ställs inför ett massivt förklaringsuppdrag. Om den utvalda kategorin, som här, är tropkategorin kommer följande förklaringsuppdrag att ingå bland de mer uppenbara: hur kan det *tyckas* finnas något universellt, när allt som existerar (i fundamental mening) är partikulärt? Sålunda uttryckt sammanfaller det troppteoretiska förklaringsuppdraget med varje annan nominalists förklaringsuppdrag.

Tänk dig att du ställs inför två vita färgfläckar, *a* och *b*. Enligt troppteorin är *a* vit, därför att *a* delvis konstitueras av en vit-trop, t_1 , samtidigt som *b* är vit, därför att *b* delvis konstitueras av en (distinkt) vit-trop, t_2 . Givet att t_1 och t_2 är distinkta tycks deras existens (åtminstone vid en första anblick) otillräcklig för att vi ska kunna förklara att följande proposition är sann: 'a och *b* har samma färg'. Annorlunda (och mer neutralt) uttryckt, kan vi säga att, givet att t_1 och t_2 existerar, och *är som de är*, följer det även att något tredje existerar: deras (exakta) likhet. *a* och *b* är alltså båda vita, därför att var och en delvis konstitueras av en vit-trop, t_1 respektive t_2 (där $t_1 \neq t_2$), och där t_1 och t_2 är (exakt) lika. Men vad ska vi då säga om denna exakta likhet? Är vår troppteori av monistiskt slag tycks det som att vi måste säga att den exakta likhet som råder mellan t_1 och t_2 är ytterligare en trop (om än en relationstrop). Tänk dig nu en situation där tre objekt delar egenskapen att vara vita. Enligt föregående förslag innebär detta att det existerar, inte bara tre vit-troper, t_1 , t_2 och t_3 , utan även tre (från varandra distinkta) likhetstroper, l_1 , l_2 och l_3 . Våra likhetstroper är, precis på samma sätt som våra vit-troper, *samma* – de är alla likhetstroper. De är, med andra ord (och i enlighet med föregående resonemang) sådana att deras existens i sin tur medför existensen av ytterligare (relations) troper. Precis som existensen av t_1 , t_2 och t_3 medför existensen av l_1 , l_2 och l_3 , medför alltså existensen av de senare likhetsrelationerna i sin tur existensen av likhetstroper l_4 , l_5 och l_6 . Det är uppenbart att vi har material nog att generera en regress av samma sort som den Russell en gång genererade i akt att underminera Berkeley och Hume!

4. OND ELLER GOD?

Johansson menar att troppregressen, liksom den ursprungliga Russellianska regressen, är oacceptabel, och att även troppteoretiker därmed bör erkänna existensen av universalier (en dualism av detta slag förespråkas troppteorin och tropers natur av naturliga skäl måste hållas kort här. För en mer fördjupad genomgång, se min (2002).

för övrigt av Johansson själv av just detta skäl). Han argumenterar som följer:

Den enhet hos a , b och c som ska förklaras ... är beroende av enheten hos de tre l_1 , vilken i sin tur är beroende av enheten hos de tre l_2 , och så vidare i all oändlighet; dvs. den första enheten är för sin verkliga (aktuella) existens beroende av den aktuella existensen av alla de oändligt många nivåerna av likhetstroper i regressen. (2007, s. 62)¹⁰

Johansson menar, med andra ord, att givet att vårt förklaringsuppdrag består i att förklara den enhet som karakteriserar tre distinkta (lika) troper, så innebär det faktum att vår förklaring (postulerandet av tre likhetstroper) är ofullständig i den mening att den faktiskt *inte* bidrar med den efterfrågade enheten utan snarare, i sin tur, kräver en förklaring i termer av likhetstroper, etcetera, *ad infinitum*, att regressen är ond i just den mening som jag försvarar ovan.

Jag tror dock att Johansson i sitt resonemang bortser från det faktum att det förklaringsuppdrag som en teori ställs inför alltid måste sättas i relation till, samt tolkas i ljuset av, det teoretiska ramverk i vilket positionen formulerats. Den Russellianska kritiken riktas, som sagt, mot en position enligt vilken *att vara vit* är en egenskap en färgfläck har endast om den står i en (färg)-likhetsrelation till en viss standardfläck (alternativt, endast om den ingår i en viss ekvivalensklass av exakt lika troper). Följaktligen är tre färgfläckar *samma* med detta sätt att se på saken, endast om de står i (samma) färglikhetsrelationer till varandra. Färglikhetsrelationerna är, vidare, *samma* endast om de står i (samma) färglikhetsrelationer till varandra, etcetera, *ad infinitum*. Här är det alltså mycket riktigt så som Johansson hävdar, att enheten hos de ursprungliga färgfläckarna (till och med det faktum att de är *färg*-fläckar) beror på existensen av *och enheten* hos de likhetsrelationer som postuleras i regressens första steg. Detta är allt som krävs för att vi ska kunna konstatera att regressen ifråga är ond.

Saker och ting ser dock lite annorlunda ut om vi beaktar tropregressen. Enligt majoriteten av moderna tropeoretiker är en trop *vit* (är den en vit-trop) om den *är som den är*.¹¹ Vilken sorts trop det är fråga om är alltså *inte* något som avgörs av i vilken relation tropen står till andra troper. En tropens natur är, med andra ord, någonting primitivt. Tre distinkta troper, vidare, är visserligen *samma* endast om de liknar varandra (dvs. endast om de relateras av likhetstroper). Observera dock att svaret på frågan, 'På

¹⁰Johansson refererar med ' l_1 ', ' l_2 ', respektive ' l_3 ' till de (tre) likhetstroper som postuleras i regressens första, andra, respektive tredje steg.

¹¹Tropens natur diskuteras i min (2002). Jag försvarar uppfattningen att tropens natur är enkel ("simple") mot vissa invändningar i min (2005).

grund av vad liknar t_1 , t_2 och t_3 varandra?' *inte* är 'På grund av existensen av I_1 , I_2 , och I_3 .' Svaret är, snarare, 'på grund av *att de är vad de är*', eller, alternativt, 'på grund av sin natur'. Vi kan illustrera skillnaden mellan de två regresserna som följer:

Den Russellianska regressen:

Förklaringsuppdrag: Vad gör att a , b , och c har samma färg?

Antagande: Fa om och endast om aRb (a 'är vit' om och endast om a står i en likhetsrelation till b ($a \neq b$))

$Fa \ \& \ Fb \ \& \ Fc$

$aI_1b \ \& \ aI_2c \ \& \ bI_3c$

$I_1I_1I_2 \ \& \ I_1I_1I_3 \ \& \ I_2I_2I_3$

etcetera, ad infinitum

Den tropeteoriska regressen:

Förklaringsuppdrag: Vad gör att a , b och c har samma färg?

Antagande: Fa om och endast om Fa (a 'är vit' om och endast om a är vit, alternativt, att a 'är vit' är primitivt)

$Fa \ \& \ Fb \ \& \ Fc$

$aI_1b \ \& \ aI_2c \ \& \ bI_3c$

$I_1I_1I_2 \ \& \ I_1I_1I_3 \ \& \ I_2I_2I_3$

etcetera, ad infinitum

Ytligt sett ser regresserna exakt likadana ut. Skillnaden ligger i teoretiska antaganden "utanför" regressen själv. I just det här fallet, menar jag, är det antaganden rörande vad det är att ha en egenskap/vara av en viss natur som faller avgörandet. Det är på grund av antagandet att ett objekt har en egenskap endast om det står i en specifik sorts relation till något/några distinkta objekt, som den Russellianska regressen är oacceptabel. Detta antagande medför nämligen att varje steg i regressen på ett substantiellt sätt bidrar till att besvara den ursprungliga frågan, *utan* att någonsin göra detta på ett fullödigt sätt. Det är, å andra sidan, på grund av antagandet att det att en trop har en viss egenskap (är av en viss natur¹²) är primitivt, som den ursprungliga existensen av troperna t_1 , t_2 och t_3 är nog för att positionens förklaringsuppdrag ska betraktas som slutfört. Att existensen av dessa tre entiteter, i sin tur ger upphov till existensen av oändligt många likhetstrop förhindrar inte tropeteorin

¹²Man får hålla tungan rätt i mun när man talar om tropes som ju visserligen är partikulära, men som också är egenskaper. Språket tycks generellt sätt mer anpassat till en ontologi à la Platon eller Aristoteles!

från att besvara ursprungsfrågan, även om det gör att den får leva med en möjlig obekvämt stor ontologi.¹³

LITTERATUR

- Armstrong, D. M. 1978. *Universals & Scientific Realism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Day, T. J. 1987. "Infinite Regress Arguments", *Philosophical Papers*, 16 (2), 155–164.
- Gratton, C. 1997. "What Is an Infinite Regress Argument?", *Informal Logic* 18 (2/3), 203–224.
- Johansson, I. 2007. "Maurin och Russells regress", *Filosofisk tidskrift* 28 (2), 60–62.
- Johnstone Jr., H. W. 1996. "The Rejection of Infinite Postponement as a Philosophical Argument", *The Journal of Speculative Philosophy* 2, 92–104.
- Maurin, A.-S. 2002. *If Tropes*, Synthese Library 308. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Maurin, A.-S. 2005. "Same but Different", *Metaphysica* 6 (1), 129–146.
- Maurin, A.-S. 2007. "Infinite Regress: Virtue of Vice?", *Hommage à Wlodek*, red. T. Rønnow-Rasmussen, B. Petersson, J. Josefsson & D. Egonsson, <http://www.fil.lu.se/HommageWlodek>
- Nolan, D. 2001. "What's Wrong With Infinite Regresses?", *Metaphilosophy* 32 (5), 523–538.
- Rodriguez-Pereyra, G. 2002. *Resemblance Nominalism*, Oxford: Oxford University Press.
- Russell, B. 1986 [1912]. *The Problems of Philosophy*, Oxford: Oxford University Press.
- Russell, B. 1956. "On the Relations of Universals and Particulars" (först utgiven 1911). I *Logic and Knowledge*, red. R. C. Marsh, London: George, Allen & Unwin, 103–124.
- Sanford, D. H. 1984. "Infinite Regress Arguments". I *Principles of Philosophical Reasoning*, red. J. H. Fetze. Totowa: Rowman & Allanhead.

¹³I det här sammanhanget kan det vara av vikt att skilja kvalitativ från kvantitativ ekonomi. En tropeori av ovan beskrivna sort kommer uppenbarligen att synda med avseende på kvantitativ ekonomi (mängden enskilda entiteter – troper – kommer att vara oändligt stor). Givet att den regress som kan genereras ur tropeorin är acceptabel är, menar jag dock, denna synd alltid att föredra framför en synd av mer kvalitativ art (allt annat lika). Det är antalet *sorters* entiteter som vår ontologi inkluderar som vi i första hand ska sträva efter att hålla så långt som möjligt. Av detta skäl bör vi om vi kan föredra en ontologi som endast erkänner troper framför en som dessutom erkänner existensen av universalier.